

A barokk irodalma

I. A barokk általános jellemzői

1. Meghatározás

- a barokk XVI. századtól a XVIII. századig tartó művelődés történeti és kor stílus.
- a művészet célja: összekapcsolni az állandó mozgásban lévő tapasztalati világot, a természet fölötti világ állandóságával és nyugalmaival.
- nem tagadja meg a reneszánszt, sőt tovább viszi annak vívmányait, de a művészetet a vallásos érzület szolgálatába állítja.
- az ellenzői nevezték el barokknak.
- barocco = bonyolult nyakatekert okoskodás

2. Egyházi és társadalmi hátterek

a) Katolikus

b) a párhuzamos katolikus megújulás, a maga művészi eszközeivel segíti azt.

- 1545 – 1563 -> Tridenti Zsinat (Reform intézkedések)
- Loyolai Szent Ignác 1540-ben megalapította Jézus társulatát, a jezsuita rendet.
 1. A tagok hosszan tartó alapos képzést kapnak
 2. Nagy hangsúlyt fektetnek iskolák alapítására → korszerű nevelési eszközök
 3. Misszió → Kína, Japán

3. A barokk abszolutista monarchiák szolgálatában

- A barokk a feudális királyság központjaiban virágzott: egyházi államban, Spanyolországban, Habsburg birodalomban, Dél Amerikában.

II. A barokk világképe

- túlvilág központúság
- A klasszikus minták és témák alapján próbálja a tapasztalatán túli világot érzéki módon ábrázolni.
- Egy fajta „Eszztétikai hedonizmus” jellemzi.
- Néha úgy érezzük, hogy túl nagy hangsúlyt helyez a művészet gyönyörködtető funkciójában.
- Különleges kifejezésmód, bonyolultság.
- Kedveli a hatáskeltés fokozó monumentalitást.
- Szívesen ábrázolja a mulandóság és az örökké valóság ellentétjét.
- Megjeleníti a hősiességet és a pompát, de a testiséget és a játékosságot is.

III. A barokk a társművészetekkel.

1. Építészet

- Európában nagyon sok barokk templom van.
- Nemcsak templom, hanem uralkodói, főúri paloták.
pl.: kolostorok, iskolák, színházak, hidak, terek, parkok.
- A barokk épületek:
 - Megtöri az egyenes vonalakat.
 - Különleges, szeszélyes építőelemek: csiga, kagyló
 - Méretek fokozása
 - Szereti a színpadias elnevezést.
- PL.:
Il Gesú (Róma),
Szent Péter tér (Róma) => Bernini,
Szent Anna templom,
Schönbrummi kastély (Bécs),
Eszterházy kastély (Ferdőd)

2. Szobrászat

- Fő jellemzői:
 - különös fény, árnyék hatások.
 - Szenvedélyesség
 - Mozgalmasság
 - A barokk szobrászat is klasszikus szobrászatból merít.
 - Benini
 - Szt. Teréz extázisa

3. Festészet

- Fő jellemzői:
 - Illúzióniztikus: a végtelen tér felé megnyíló
 - Téma: a bibliából és az ókori mítoszokból meríti.
 - Éles fény, árnyék hatások
 - Szent Ignác templom freskója
 - CARAVAGGO: Szt. Máté meghívása
 - REMBRANDT: éjjeli őrjárat, túl tanár anatómiája
 - RUBENS: venusz tükör előtt
 - VELAZQUEZ: A királyok támadása
 - EL GRECO: Angyali üdvözlés
 - MÁNYOKI ÁDÁM: 2. Rákóczi Ferenc portréja

4. Zene

- A barokk korban alakult ki a zene legtöbb ma ismert műfaja és hangszere
 - Opera
 - Ária
 - Oratórium
 - Swit
 - Concerto
 - Balett
- A barokk zene leghíresebb mesterei:
 - Claudio Monteverdi: a barokk opera megteremtője
 - Antonio Vivaldi:
 - Legnagyobb zeneszerző: Johann Sebastian Bach
 - George Friedrich Händel: Messiás

IV. A barokk gyermeke: „a rokokó”

- A rokokó olyan, mint a barokk csak kisebb
- A 18. század egyik stílus irányzata.
- Hasonlít a barokkhoz, de hiányzik belőle annak természet fölötti irányultsága
- Nem törekszik egyetemes viláértelmezésre.
- Érdeklődésének középpontjában a boldogság, az erotika és a játék kerül.
- Ezért kedveli a szellemességet, a bájt, a könnyedséget és a kecsességet.
- Formai tökéletességre törekszik, de a monumentalitás helyett a kicsinyítésre, az apró részletek kidolgozására, az intimitásra teszi a hangsúlyt.
- Főként a költészetben találkozunk vele.